

הכנסת התשע-עשרה

יוזמים : חברי הכנסת
איתן כבל
רוברט אילטוב
איילת שקד
אלעזר שטרן
אריאל אטיאס
יצחק וקנין
יצחק כהן
אילן גילאון
יואל רזבוזוב

2464/19/פ

הצעת חוק לקידום ולהגנת העיתונות הכתובה בישראל, התשע"ד–2014

- מטרת החוק 1. מטרת חוק זה לקדם ולחזק את העיתונות הכתובה בישראל ולהבטיח תנאים שוויוניים לקיום תחרות הוגנת בין העיתוננים.
- הגדרות 2. בחוק זה –
"חינם" – לרבות תמורה סמלית;
"נושא משרה" – מנהל פעיל בתאגיד, שותף, למעט שותף מוגבל, או עובד מנהלי בכיר האחראי מטעם התאגיד על התחום הרלוונטי;
"עיתון יומי" – עיתון כהגדרתו בפקודת העיתונות, היוצא לאור לפחות שישה ימים בשבוע, וכולל לפחות שלושים עמודים בימי חול ומאה עמודים בסופי שבוע ובערבי חג;
"עיתון יומי בעל תפוצה רחבה" – עיתון יומי שהוא אחד מארבעת העיתוננים היומיים בעלי התפוצה הרחבה ביותר, המיועד לציבור הרחב ומופץ למרבית חלקי המדינה;
"פקודת העיתונות" – פקודת העיתונות, 1933¹;
"תמורה סמלית" – סכום הנמוך משבעים אחוז ממחיר של עיתון יומי אחר שמחירו הוא הנמוך ביותר מבין העיתוננים היומיים בעלי התפוצה הרחבה ביותר, הנמכרים לציבור.

¹ חוקי א"י, כרך ב', עמ' (ע) 1191, (א) 1214.

3. איסור על הפצת עיתון יומי בחינם
- לא יוציא לאור אדם ולא יהיה אחראי להפצה של עיתון יומי בעל תפוצה רחבה בחינם, לתקופה העולה על שישה חודשים מיום תחילת הפצתו בחינם.
4. חובת קביעת מחיר לעיתון
- מוציא לאור יקבע לגבי כל עיתון יומי בעל תפוצה רחבה מחיר מכירה לצרכן; המחיר לצרכן יודפס באופן בולט וברור בראש העמוד הראשון של העיתון.
5. אחריות פלילית
- (א) העובר על הוראות סעיף 3, דינו – כפל הקנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977² (להלן – חוק העונשין), ואם הוא תאגיד – כפל הקנס האמור; היתה העבירה עבירה נמשכת – קנס נוסף שהוא פי עשרה מהקנס האמור בסעיף 61(ג) לחוק העונשין לכל יום שבו נמשכת העבירה, ואם הוא תאגיד – כפל הקנס האמור.
- (ב) בעבירה חוזרת ייוסף על סכום הקנס סכום השווה לכפל הקנס האמור בסעיף קטן (א); לעניין זה, "עבירה חוזרת" – עבירה שנעברה בתוך שישה חודשים ממועד ביצוע העבירה הקודמת.
6. אחריות נושא משרה בתאגיד לעבירות
- (א) נושא משרה בתאגיד חייב לפקח ולעשות כל שניתן למניעת עבירות לפי סעיף 3 על ידי התאגיד או על ידי עובד מעובדיו; העובר על הוראה זו, דינו – קנס כאמור בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין.
- (ב) נעברה עבירה על ידי תאגיד או על ידי עובד מעובדיו, חזקה היא כי נושא משרה בתאגיד הפר חובתו לפי סעיף קטן (א), אלא אם כן הוכיח כי עשה כל שאפשר כדי למלא את חובתו.
7. עוולה בנוזיקין
- מעשה או מחדל בניגוד להוראות סעיף 3, הם עוולה אזרחית, והוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש]³, יחולו עליהם.
8. אחריות נושא משרה בתאגיד לעוולות
- נעשה מעשה או מחדל על ידי תאגיד בניגוד להוראות סעיף 3, המהווה עוולה לפי סעיף 7, יהיה נושא משרה אחראי גם הוא לעוולה אלא אם כן הוכיח שניים אלה:
- (1) העוולה נעשתה שלא בידיעתו;
- (2) הוא נקט אמצעים סבירים בנסיבות העניין כדי למנוע את העוולה.
9. שינוי מספר העמודים לעניין עיתון יומי בעל תפוצה רחבה ביותר
- הממונה על הגבלים עסקיים, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לשנות, אחת לשלוש שנים, את מספר העמודים לעניין ההגדרה "עיתון יומי בעל תפוצה רחבה ביותר".
10. תחילה
- (א) תחילתו של חוק זה 30 ימים מיום פרסומו.

² ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 10, עמ' 266.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), תחילתו של חוק זה לענין עיתון יומי אשר הופץ בישראל ערב יום פרסומו של חוק זה, 120 ימים מיום פרסומו.

ד ב ר י ה ס ב ר

הצעת החוק מבוססת על ההכרה שקיימת חשיבות עליונה בשמירה על העיתונות הכתובה בישראל. לעיתונות הכתובה יש תפקיד ראשון במעלה בשמירה על חופש הביטוי שהוא אבן יסוד בדמוקרטיה. חשיבות העיתונות הכתובה לדמוקרטיה הוכרה בארץ ובעולם ומדינות רבות אימצו פתרונות שונים שכל מטרתם הבטחת קיומו של ענף זה.

כיום העיתונות הכתובה מצויה במשבר עמוק שרק הולך ומחריף ומרבית העיתונים קורסים כלכלית. מטרתה של הצעת חוק זו לטפל באחת הסיבות המרכזיות שהובילו למשבר ושאינה מאפשרת להם להתאושש. היעדר תחרות הוגנת על בסיס יתרונות יחסיים של מצוינות, נובע מהעובדה שחלק מהעיתונים מחולקים היום בחינם. בכך הם מונעים תחרות גם על המחיר, המהווה מרכיב חשוב ביכולתו של עיתון לשרוד כלכלית, מרסקים את התחרות ואינם מאפשרים לענף העיתונות להתאושש.

מעבר לעובדה שתחרות זו אינה הוגנת והיא פוגעת בחופש העיסוק של מי שמבקש לפעול בענף ולהתחרות בו, הסכנה העיקרית הטמונה בהתנהגות זאת היא הפגיעה המשמעותית בחופש הביטוי. העיתונות הכתובה מעסיקה כיום אלפי משפחות של עובדים בישראל. חלקם כבר פוטרו וחלקם האחר צפוי להיות מפוטר בעתיד הקרוב, אלא אם כן ייעשו פעולות אשר יצילו את הענף. הניסיון להציג את הפגיעה בעיתונות הכתובה ובכלל זה את פיטורי העובדים כתוצאה הבלעדית של התחזקות המדיה הדיגיטאלית אינה נכונה עובדתית.

כדי למנוע המשך הקריסה ופיטורי עובדים נוספים חייב השוק לחזור ולפעול בתנאי תחרות הוגנים ודמוקרטיים. הצעת חוק זו מניחה את המסד לכך בדרך של איסור חד משמעי להפצה חינם של עיתון יומי בעל תפוצה רחבה, וזאת על מנת למנוע פגיעה בפרמטר חשוב של האפשרות להתחרות – המחיר – ועל ידי כך לקדם ולחזק את התחרות ההוגנת בשוק זה.

במדינות רבות בעולם המערבי מקובל היום להעניק תמיכה כלכלית לעיתונים על מנת להבטיח את המשך פעילותם החיונית לדמוקרטיה. חשוב להדגיש, שהצעת החוק אינה מבקשת שהמדינה תיתן תמיכה כלכלית כלשהי, אלא מבקשת ליצור תנאים שיאפשרו תחרות הוגנת בענף העיתונות הכתובה.

עוד חשוב להדגיש שההצעה אינה מבקשת למנוע את הוצאתם לאור של עיתונים חנימיים הפועלים כיום בשוק אלא רק מבקשת לוודא שפעילותם לא תפגע בתחרות ההוגנת בשוק העיתונים היומיים בעלי התפוצה הרחבה. כך למשל, עיתונים חנימיים אלו יוכלו להמשיך להיות מופצים בישראל, בתשלום כמובן, בהתאם להגבלות שנקבעו בחוק לענין גובה המחיר לצרכן.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"ב באייר התשע"ד – 12.5.14